

ויצמדו לבעל פעור

העבודה הייחודית (והנמאסת) של בעל פעור

The Unique (and reprehensible) Worship of Baal-Peor

(1) במדבר כה, א-טו

(א) וישב ישראל בשטטים ויחל העם לזנות אל-בנות מואב: (ב) ותקראן לעם לזבחי אלהיהן ויאכל העם וישתחוו לאלהיהן:
 (ג) ויצמדו ישראל לבעל פעור ויחר-אף ה' בישראל: (ד) ויאמר ה' אל-משה קח את-כל-דאשי העם והזקע אותם לה' נגד השמש וישב חרון אף-ה' מישראל: (ה) ויאמר משה אל-שפטן ישראל הרגו איש אנשיו הנצמדים לבעל פעור: (ו) והנה איש מבני ישראל פא ויקרב אל-אחיו את-המדינית לעיני משה ולעיני כל-עדת בני ישראל והמה בכים פתח אהל מועד: (ז) וירא פינחס בן-אלעזר בן-אהרן הכהן ויקם מתוך העדה ויקח רמוח בידו: (ח) ויבא אחר איש-ישראל אל-הקבה וידקר את-שניהם את איש ישראל ואת-האשה אל-קבתה ותעצר המגפה מעל בני ישראל: (ט) ויהיו המתים במגפה ארבעה ועשרים אלה:
 (י) וידבר ה' אל-משה לאמר: (יא) פינחס בן-אלעזר בן-אהרן הכהן השיב את-חמתי מעל בני-ישראל בקנאו את-קנאתי בתוכם ולא-כליתי את-בני-ישראל בקנאתי: (יב) לכן אמר הנני נתן לו את-בריתי שלום: (יג) והיתה לו ולזרעו אתריו ברית כהנת עולם תחת אשר קנא לאלהיו ויכפר על-בני ישראל: (יד) ושם איש ישראל המכה אשר הכה את-המדינית זמרי בן-סלוא נשיא בית-אב לשמעוני: (טו) ושם האשה המכה המדינית בזבי בת-צור ראש אמות בית-אב במדין הוא:

(2) תהלים ק"ו:כ"ח

ויצמדו לבעל פעור ויאכלו זבחי מתים:

(3) הושע ט':ו'

פענבים במדבר מצאתי ישראל ככפורה בתאנה בראשיתה ראיתי אבותיכם המה באו בעל-פעור וינזרו לבשת ויהיו שקוצים כאהבם:

(4) תרגום אונקלוס במדבר כ"ה:ג' (וכן בתרגום נאפיטי וכן בפסידו-יונתן)

ואתחבר ישראל לבעל פעור ותקיף רוגזא דיי בישראל.

(5) תרגום ירושלמי (קטעים) במדבר כ"ה:ג'

ואדבכו ישראל לפלחי טעוותא דפעור ותקיף רוגזא דיי על ישראל

Questions:

- 1) Why does the תורה use the rare verb צמד - and that, in the passive voice – to describe the worship of בעל-פעור?
- 2) Why is it the **only** idolatrous cult where that verb is used?
- 3) Why did פנחס kill the man while – and, ostensibly – because of his relations with the מדינית? Why not kill him as he was bowing to בעל פעור?
- 4) Why was a מדינית princess involved in this “seduction” – isn’t that below her station?

(6) לקח טוב במדבר כ"ה:ג'

ויצמד ישראל לבעל פעור - מתחלה היו נכנסין בצניעות ואחר כך התחילו ליכנס זוגות זונות צמודין כענין צמד בקר.

(7) אבן עזרא במדבר כ"ה:ג'

ויצמד - מגזרת: צמד בקר. והטעם: הנשים, והנה נצמדו עמם לדת פעור.

(8) רלב"ג במדבר כ"ה:ג'

ויצמד ישראל לבעל פעור - רוצה לומר נתחבר לעובדי בעל פעור, כטעם אומרו ובעל בת אל נכר.

(9) אברבנאל במדבר כ"ה:ג'

וזהו ויצמד ישראל לבעל פעור כי בעבור משגל נעשו חתנים לעובדי עבודה זרה כמו שאמר הנביא ובעל בת אל נכר.

(10) נצ"ב במדבר כ"ה:ג'

ויצמד ישראל לבעל פעור - שנמשך לבבם לעבודה זרה זו באמת.

(11) הואיל משה במדבר כ"ה:ג'

ויצמד - לשון צמד בקר שלפי דעתי הוא בהוה זכר ונקבה (ותכשיט הצמידים יוכיח), וע"כ בא הצווי לא תחדש בשור ובחמור יחדו, א"כ לשון ערוה הוא, נזדווגו כבהמות ולא כבני אדם שאשתו היא רעיתו ותשוקתו; ולא מצאנו תיבת צמד לעבודת אל אחר בלתי בעל פעור (תהלים ק"ו:כ"ח)

(12) הושע ד':ד'

לֹא־אֶפְקֹד עַל־בְּנוֹתֶיכֶם כִּי תִזְיֶנָה וְעַל־כְּלֹתֶיכֶם כִּי תִנְאַפְּנֶה כִּי־הֵם עַם־הַזֹּנֹת יִפְדּוּ וְעַם־הַקְּדוֹשׁוֹת יִזְבְּחוּ וְעַם לֹא־יִבִּין יִלְבָּט:

13) LXX Num. 25:3

καὶ ἔτελέσθη Ἰσραηλ τῷ Βεελφεγωρ· καὶ ὠργίσθη θυμῷ κύριος τῷ Ἰσραηλ.

14) LXX Hoshea 4:14

καὶ οὐ μὴ ἐπισκέψωμαι ἐπὶ τὰς θυγατέρας ὑμῶν, ὅταν πορνεύωσιν, καὶ ἐπὶ τὰς νύμφας ὑμῶν, ὅταν μοιχεύωσιν, διότι καὶ αὐτοὶ μετὰ τῶν πορνῶν συνεφύροντο καὶ μετὰ τῶν τετελεσμένων ἔθουον, καὶ ὁ λαὸς ὁ συνίων συνεπλέκετο μετὰ πόρνῃς.

(15) דברים כ"ג:ח

לֹא־תִהְיֶה קְדֻשָּׁה מִבְּנוֹת יִשְׂרָאֵל וְלֹא־יִהְיֶה קֹדֶשׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

(16) בראשית כ"ח:ט"ו

(טז) וַיִּרְאֶה יְהוּדָה וַיַּחְשְׁבֶהָ לְזוֹנָה כִּי כָּסְתָה פְּנֵיהָ: (טז) וַיֵּט אֱלֹהֵי אֶלְהֵהֲדָרָךְ וַיֹּאמֶר הִבְהִינָא אָבוּא אֱלִיךְ כִּי לֹא יָדַע כִּי כָּלְתוּ הוּא וְתֹאמְרוּ מִה־תִּתְּנֵנִי לִי כִּי תָבוּא אֵלַי: (יז) וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי אֲשַׁלַּח גְּדֵי־עֵיטִים מִן־הַצֵּאֵן וְתֹאמְרוּ אִם־תִּתְּנֵנִי עִרְבּוֹן עַד שְׁלֹחַךְ: (יח) וַיֹּאמֶר מִה־הָעִרְבּוֹן אֲשֶׁר אֶתְּנֶנְךָ וְתֹאמְרוּ חֲתֻמְךָ וּפְתִילְךָ וּמִטְּךָ אֲשֶׁר בִּידְךָ וַיִּתְּנֶנָּה וַיָּבֹא אֱלֹהֵי וְתִהְיֶה לוֹ: (יט) וְתִקַּם וְתִלָּךְ וְתִסָּר יַעֲקֹב מֵעַלְיָהּ וְתִלְבַּשׁ בְּגָדֵי אֲלִמְנוּתָהּ: (כ) וַיִּשְׁלַח יְהוּדָה אֶת־גְּדֵי־הָעֵיטִים בְּיַד רַעְהוּ הָעַדְלָמִי לְקַחַת הָעִרְבּוֹן מִיַּד הָאִשָּׁה וְלֹא מֵצֵאָהּ: (כא) וַיִּשְׁאַל אֶת־אִנְשֵׁי מְקוֹמָהּ לֵאמֹר אֵיךָ הִקְדַּשְׁתָּה הוּא בְּעֵינַיִם עַל־הַדָּרָךְ וַיֹּאמְרוּ לֹא־הִיְתָה בָּזָה קְדֻשָּׁה:

(17) הואיל משה דברים כ"ג:ח

קדשה - לא כל זונה תקרא קדשה, רק המקדשת אתננה לאלילים ומפקרת עצמה לעבודתם, ויהודה חשבה כזונה ובא עליה לשם זנות ולא לשם ע"א, אבל אח"כ בשלחו לה את גדי העזים, בוש חירה רעהו לשאול איה הזונה ושאל עליה איה הקדשה, כדי שאנשי המקום יאמרו שלא להשביע יצרו בא עליה רק לעבודת אלילי הארץ.